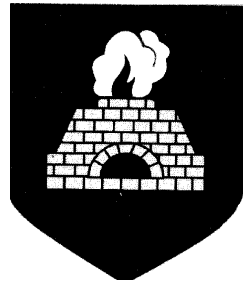

Helme-Tõrva Elu

Hind 0,26 €

Nr 1 (265) 26. jaanuar 2012

Mari Kulli nimeline kultuuripreemia sai viienda omaniku

Neljapäeval, 12. jaanuaril oli Tõrva omaaegse tunnustatud kultuuriinimese Mari Kulli 111. sünniaastapäev. Viendat korda andis Tõrva linn sel puhul välja kultuuripreemia.

Kultuurimajas toimus pidulik kontsert, kus esines Tõrva naiskoor Heli dirigent Imbi Umbleja juhatusel. Sõna võtsid linnapea Agu Kabrits ja volikogu esimees Kalle Vister. Kena kontserdi keskpaigas öeldi välja ka kultuuripreemia laureaadi nimi: Tõrva laulustuudio õpetaja Novella Hanson (pildil).

Novella Hanson on laulustuudios õpetanud nii väikesi kui suuri laululapsi, teinud seda lusti ja rõõmuga, valinud lastele nii tuntud autorite kui enda tehtud laule.

Kontserdil laulsid Novella Hansoni laululapsed just tema enda viisile kirjutatud laule, sest kui vaja, istub Novella klaveri taha ja peagi sünnib uus lugu.

Laululastega on käidud aastate jooksul erinevatel laulukonkurssidel nii maakonnas kui vabariigis ja võidetud mitmeid auhindu.

Kultuuritöötajad teevad oma iga-

päevast tööd sageli kasinates tingimustes vähese raha eest. On igati meeldiv, et linn leiab kord aastas võimaluse nende töö tunnustamiseks.

Laulustuudio ei ole kool, sinna ei pea minema. Kui lapsed lähevad Novella Hansoni juurde laulma oma vabast tahtest ja rõõmuga, on see kindel märk, et tunnustuse on saanud õige inimene. On loota, et Novellal jätkub jõudu laulmist õpetada, ja arvata, et lastel jätkub tahtmist laulma tulla.

Riina Anderson

Helme Vallavolikogu istungil 22.12.2011

- kuulati üle vaadet koolide tegevusest, esinesid Ülle Taal Ritsu koolist ja Ants Piirsalu Ala koolist;
- raamatukogude tegemistest andsid üle vaate Taagepera raamatukogu juhataja Erja Liivson ja Helme raamatukogu juhataja Kaie Tähe;
- kinnitati 06. detsembril läbi viidud enampakkumise tulemused;
- eelarve- ja majanduskomisjoni liikmed tutvustasid valla 2012. a eelarve projekti, valla eelarve 1. lugemine toimub jaanuaris;
- volikogu liikmed said üle vaate 2011. a valla eelarvesse sihtsuunitlusega laekunud rahadest;
- otsustati sisse viia eurole üleminekust tingitud muudatused OÜ Helme Teenus põhikirjas.

Tiina Õunpuu
Vallasekretär

Tõrva Linnavolikogus arutati ja otsustati 20. detsembril 2011

- Kuulati linnavalitsuse informatsiooni.
- Volikogu võttis vastu 2011. aasta lisa-eelarve, tulude-kulude maht 33 298,27 eurot.
- Volikogu kehtestas Tõrva linna eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise korra.
- Toimus Tõrva linna 2012. aasta eelarve esimene lugemine.

Signe Kiin
Linnasekretär

Tõrva Linnavolikogus arutati ja otsustati 17. jaanuaril 2012

- Maanteeameti Lõuna regiooni Valga esinduse liikluse peaspetsialist Raul Tamela andis üle vaate liiklusohutusest riigimaanteedel Tõrva linna territooriumil. Volikogu liikmed edastasid ettepaneku Tartu tänaval liikluskiiruse piiramiseks 30 km/h ning neonümbriisega ülekäiguraja märkide paigaldamiseks eesmärgiga tagada laste turvalisus kooliteel.
- Kuulati linnavalitsuse informatsiooni.
- Toimus Tõrva linna 2012. aasta eelarve teine lugemine.
- Volikogu kehtestas riigihangete seadusest tulenevalt hankekorra Tõrva linnas.
- Algatati Aia tn 1a kinnistu detailplaneering.

Signe Kiin
Linnasekretär

Helme valla rahvastik arvudes

Seisuga 1. jaanuar 2012 on rahvastikuregistri andmetel Helme valla elanikuks registreeritud 2215 inimest. Võrreldes 1. jaanuari 2011 seisuga on valla elanike arv vähenenud 39 inimese võrra.

2011. aasta jooksul tuli Helme valda elama 40, lahkus 82 inimest. Vallasiseselt vahetas elukohta 53 inimest. Sündis 25, suri 22 inimest.

Tõrva rahvastik arvudes

Tõrva linna elanike arv rahvastikuregistri järgi seisuga 01.01.2012 oli 3027, neist 1416 meest ja 1611 naist. Võrreldes eelmise aastaga on elanike arv vähenenud 12 inimese võrra.

Linnavalitsuses registreeriti 21 lapse sünd, sealhulgas kaks sündi mujalt vallast. Kolme Tõrva linna lapse sünd registreeriti mujal.

Esmakordselt sai emaks 15 naist, teine laps sündis viide perre, kolmas kahte. Sündis 9 poisslast ja 13 tütarlast.

Surmajuhumeid registreeriti aasta jooksul 32, sealhulgas kolm mujalt. Kuue Tõrva elaniku surm registreeriti mujal. Suri 22 naist ja 13 meest.

Ene Berg-Jürgens
Registripidaja

Tähelepanu, loodussõbrad!

Veebruaris algab loodusürituste sari, mis on mõeldud Helme-Tõrva piirkonna loodussõpradele.

Toimuvad loengud folkloorist, loodushelidest ning kliimast. Planeeritud on retk Sangla turbasoosse, ravimtaimeretk ja Tartu Ülikooli loodusmuuseumi ja botaanikaia külastus. Ürituste sarja lõpetab augustis toimuv nahkhiirteöö.

Esimene üritus toimub Ala põhikoolis 17. veebruaril algusega kell 12.

Lektor on Eesti Humanitaarinstituudi vanemteadur Marju Kõivupuu, kes räägib teemal "Loodus: uskumused, kombed ja rituaalid".

Projekti rahastab keskkonnainvesteeringute keskus.

Evelyn Tamm
Ala põhikooli loodusainete õpetaja
projektijuht

Järgmine Helme-Tõrva Elu ilmub 23. veebruaril.
Toimetus ootab kaastöid hiljemalt 13. veebruariks.

TÕRVA VEEJÕUD

VEEMAJANDUSPROJEKTI VEERG

Üks kolmest objektist veemajandusprojekti on valmis saanud. AS Schöttli Keskkonnatehnika on veetöötusjaama ehitustööd lõpetanud ja objekt on üle antud. Haljastustööd lõpetatakse kevadel.

Puurkaevust pumbatava vesi läbib kõigepealt eelpuhastuse mangaani- ja rauaeraldusfiltrite, kus toorveele õhu juurde lisamisega muutub kahevalentne raud ja mangaan kolmevalentseks ning sadestub läbi filtrite välja. Samuti väheneb ka väävli sisaldus.

Seejärel osa veest, mis on eelpuhastusest tulnud, läbib pöördosmoosi süsteemi, kus vee molekulid demineraliseeritakse ning läbi poolläbipaistvate membraanide eraldatakse 97% sooladest, samas ka vesi pehmeneb ning väheneb fluoriidide sisaldus.

Läbi pöördosmoosisüsteemi käinud vesi segatakse eelpuhastusest läbi käinud veega ning pumbatakse ühte kahest 100 m³ suurusest mahutist, kust edasi teise astme pumbad pumpavad vee tarbijate torustikesse.

Veetöötuse tulemusena väheneb maa seest pumbatava vee raua, mangaani, väävli, fluoriidide ja soolade sisaldus. See on oluline selleks, et veel ei oleks juures ebameeldivat lõhna ning et ta ei kahjustaks majapidamismasinat.

Kuna veetöötusjaam on valminud ning kogu veemajandusprojekt kulgeb edasi ja selleks tehakse suuri investeeringuid nii Tõrva linna kui Euroopa Liidu poolt, siis sellel aastal ootab kliente ees ka vee- ja kanalisatsioonihinna tõus.

Tõrva linna reoveekogumisalet ületab 2000 inimekvivalenti ning seega kooskõlastab vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinna konkurentsiamet, mitte enam kohalik omavalitsus, nagu see oli varem.

Uue hinna kehtestamine on pikk ja mahukas protsess ning pean vajalikuks sellest linnakodanikke informeerida. Hinnatõus on tingitud veemajandusprojekti ning meie taotlus, mille järgi oleme saanud Ühtekuuluvusfondist rahastuse, sisaldab ka finantsanalüüsi ning hindade kujunemist. Seega on meil kohustus hinda tõsta.

Kui seda ei tehta, võivad projekti lõppedes audiitorid avastada, et me ei ole täitnud rahastusotsusega seatud tingimusi ning sellele järgneb karistus.

Samas tuleb silmas pida ka seda, et nüüdsest on vee kvaliteet märgatavalt parem ning projekti lõppedes ka keskkonnanõuetundavalt väiksem. Hinnatõus võib olla vee- ja kanalisatsiooniteenuse peale kokku 0,45 eurot ühe kuupmeetri kohta. Hinnanguliselt võib see kehtima hakata alates juulist. Niipea kui asi konkreetsem, anname kindlasti sellest ka teada.

Alustatud on taotluse koostamisega konkurentsiametile vee- ja kanalisatsiooniteenuse hinna osas. Samuti on alustatud ka taotluse koostamisega keskkonnainvesteeringute keskusele meie projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks. Praegu on abikõlblikkuse perioodi viimane tähtaeg 31.12.2012, kuid kui reaalitult olukorda hinnata, siis ilmselt selle aasta sees kõiki töid tehtud ei saa.

Kui ehitus valmis saab, tuleb koostada korrigeeritud majandus-finantsanalüüs, mis võtab samuti aega ning tõenäoliselt vajame lisaaega, et kogu projekt ellu viia. Väga suur osatähtsus on hangete kujunemisel, kuid nagu elu on näidanud, ei laabu need ilma vaidlusteta.

Eelmises veerus oli palju juttu käimasolevast laiendatud omanikujärelevalve ja inseneriteenuse hankest, mis ühe hankes osalenud pakkuja poolt ka vaidlustati ning mille lõpplahendus ei ole praegu veel teada. Kuna aga antud hange on kõikide järgmistele hangete alus, siis sellest tulenevalt ka minu eelnev jutt abikõlblikkuse perioodi pikendamise kohta.

Esialgsete prognooside kohaselt oleks pidanud laiendatud omanikujärelevalve leping allkirjastatud olema juba 2011. aasta detsembris. Sellises juhul oleks olnud reaalne kogu ehitus lõpetada käesoleva aasta lõpuks. Praegu on jaanuari lõpp ning lepingut alla kirjutatud ei ole, seega ei ole enam kogu projekti valmimine selle aasta lõpuks reaalne.

Kui keegi hankes osalejatest hankes tehtud otsused vaidlustab, tuleb hankijale hulga lisatööd ja kulub lisaaega, mis tekkinud hankijast mitteolenevatel põhjustel.

Teeme kõik endast oleneva, et meie tehtud otsused oleksid kõik põhjalikult analüüsitud ja korralikult põhjendatud ja et saaksime ise oma otsustes täiesti kindlad olla. Sellega ei pruugi aga teinekord kõik hankes osalejad nõus olla. Loodame, et täielik selgus on järgmiste veemajandusveeru ilmumise ajaks olemas ning siis saan kirjutada juba edasistest arengutest.

Rando Allilender
OÜ Tõrva Veejõud projektijuht
tel 5344 8790; rando@torva.ee
www.torvaveejoud.ee

Etendusse olid kaasatud paljud kollektiivid.

2 × Risto Põldsalu

Etendus väikesest printsist ühendab noori

Pärast kuudepikkust tihedat koostööd Tõrva linna kultuurikollektiivide vahel esietendus Antoine de Saint-Exupéry raamatu „Väike prints“ ainetel valminud samanimeline etendus.

Esietendus oli detsembri keskpaigas Tõrva noortekeskuses ja sellesse olid haaratud tantsustudio Lys tantsijad, Novella Hansoni lauljad ja noortetrupi Hingevärvide näitlejad. Seega on tegu päris töömahuka projektiga ja esinejaid oli palju.

Idee etenduseks tuli Hingevärvide juhendajalt Külli Alumäelt, kes oli näidendist lummatud ja tahtis iga hinna eest seda lavastada. Tal õnnestus oma idees veenda ka Novella Hansoni ja Ulvi Riitsalu, kes etenduse tarbeks muusika ja tantsud välja mõtlesid.

Küllä Alumäe sõnul on kogu loos väga sügav ja liigutav mõte ning ta tõi siinkohal ka etendusest tsitaadi, mis talle väga meeldis: «Ainult südamega näed sa hästi, kõige tähtsam on silmale nähtamatu.»

Hoolimata sellest, et peaosatäitja käib alles neljandas klassis, sai ta väga

Väike prints Aleksander Alikas

hästi hakkama ja kõigi teiste osaliste kaasabil sündis üks ilus lugu, mida on praeguseks peale tõrvakate näinud ka Helme sanatoorse internaatkooli, Riida- ja Valga lapsed, kellelt on palju kiidu-

sõnu ja aplausi saadud.

Kui Kultuurkapitalilt saadakse toetust ringreisiks Valgamaal, avaneb võimalus etendust näha veel rohkematel. Sille Lääs

Luule- ja muusikapõimik võttis aasta kokku

Kammersaal on soe. Valged küünlad põlevad ja valged toolid laval ootavad esinejaid, kõlavad muusikahelid. Tasapisi koguneb publik, valdavas osas eakam.

Käteldakse. Saanud juhised kontserdilt käitumiseks, oleme valmis kuulamiseks ...

Vello Jaska luulepõimikust „Aastaring“ valitud luuletused kandsid ette Kristiina Kannukene, Marietta Juurikas, Kaspar Metsar ja Oliver Taul. Noored lugesid hästi, tundege, tuues kuulajateni iga väiksemagi tundevarjundi, peidetud mõtte.

Ja publik kuulas, süvenenult. Mis sest, et siin-seal helises mobiiltelefon, et seinalt langesid fotod, et telefonile oli tingimata vaja vastata, et keegi jäi hiljaks ja pisititale oli see kõik nii igav ... Keegi ei pahandanud – omad ju!

Luuleread olid valitud Vello Jaska kogumikest „Kodulävel“, „Mõtteväljadel“, „Mööda kõnnumaad“ ja „Nagu kauge kaja“.

Luulepõimikus vaheldusid aastajad: värvikad pildid kargetest talvehommikutest, lumesulamine ja rändlindude saabumine varakevadel, kaunis jaanipäevaag Helme lossivaremetes, Ohne jõel ja Tantsumäe mändide all, nukker lehtede langemine punavatelt vahttrappudele sügisel ning taas sündis sügisest talv.

Luulepõimikut ilmentasid Thea Leitmaa klaveril, Katrin Kannukene viiulil, oskuslikult valitud laulud Klaarika Kõiviku, naisansambli Hermes ja Tõrva meesansambli esituses. Kogu kava seadis ühtseks tervikuks Kiira Soovares.

Aeg ruttab.
Nagu mõttelend,
ta kaob kui

Esinevad naisansambel Hermes ja noored etlejad Kaspar Metsar, Marietta Juurikas, Kristiina Kannukene ja Oliver Taul. Klaveril Thea Leitmaa. Ülaval Neumann

linnutiivul
ja miski teda
iaalgi

Aeg ruttab.
Nagu kellahelin,
mis karges õhus tardub
ja kutsuvalt
siis

ei peata.
kaugusse kajab...

Tõrva linnapea Agu Kabrits tänas kõiki esinejaid ja tegi kokkuvõtte möödunud aastast. Linnapea rõhutas, et aasta 2011 oli keeruline, kuid teguderohke. Oli linna 85 aasta juubel, kus pidustuste kõrghetkede käigus õnnitleti ka Tõrva linna 85aastaseid elanikke. Oli aasta, kus kõrge vabariikliku tunnustuse osaliseks said mitmed meie linna või sellega seotud isikud: Ilmar Kõverik (Valgetähe V klassi teenetemärk), Boris Kull (kodanikupäe-

Pisut statistikat möödunud aasta kohta Tõrva linnaraamatukogus

Raamatukogu külastati 12 643 korral, koju laenutati 23 077 raamatut, sealhulgas ka perioodikat.

Aasta jooksul sai raamatukogu juurde 978 uut raamatut, neist annetustena 144, sealhulgas Tõrva linna elanike annetatuid 114.

Raamatukogus on kokku 20 587 teavikut.

Annetajad 2011. aastal:

Ülo Rüütel
Lehte ja Uno Juust
Peep Kõvask
Mall Lepik
Aino Ehala

Kõige agaramad laenutajad:

Maie Alas
Klarika Ilisson
Jaan Tangsoo
Aivar Tellmann
Katrin Väine
Mare Värnik
Meryt Malleus
Ülle Prilling
Piret Karu
Katrin Kalme

Edetabel kõige loetumatest ilukirjanduslikest raamatutest:

Minu Eesti 1. ja 2. raamat, J. Petrone Puhastus, S. Oksanen
Päevalilled, I. Lember
Vaene väike lipakas tüdruk, J. Collins
Arvo Kukumägi. Alasti elu: ärajõunud näitlejad lastakse ju maha?, E. Kivimaa
Musta pori näkku, M. Raud
Liiklusseadus koos muudatuste ja seletuskirjaga 2011
Out of Office ehk aasta kontsakin-gadeta, M. Raju
Katariina portree, I. Lember
Eve Kivi: ma olen elanud, L. Arme

Kõige loetavamad autorid:

Erik Tohvi
Catherine Cookson
Nora Roberts
Erle Stanley Gardner
Ira Lember
Ann Granger

Teabekirjandusest laenutati kõige enam raamatuid ajaloost, geograafiast ja biograafiast.

Teisel kohal on sport ja kunst. Siia kuuluvad ka fotograafia, muusika, teater.

Kolmandal kohal on poliitika, majandus ja õigusteadus.

Neljas ja viies koht kuuluvad kodule, kokandusele ja psühholoogiale.

Täname oma lugejaskonda ja sõpru tööka ja huvitava 2011. aasta eest ning soovime, et meie koostöö sujub ka sellel, 2012. aastal.

Tõrva linnaraamatukogu

Tänu

Täname Tõrva linnaraamatukogu, kes on korraldanud läinud aastal raamatukogus huvitavaid ja südantsuõendavaid kohtumisi huvitavate inimestega.

Jõulukuul oli raamatukogus kohtumisõhtu Eesti tuntud jutuveest ja Erki Kaikkoneniga Tallinnast. Tema juttu saatis kitarril Toomas Valsberg.

Ruumi sisenedes võttis meid vastu küünlavalgus ning maitsekalt kaetud teelaud piparkookidega. Oli soe ja õdus koosolemine, mis tekitas veel kauaks mõtteainest. Suur aitäh organiseerijatele! Hindame seda väga.

Kohtumistest osavõtjate nimel
Sirje Kivila

Talvi Must

Armas Mall!

Mis värvi on viimane meri?
Nüüd siis sedagi tead.
Sa vaikid.
Igaüks ise seda nägema peab.
Kuid siinpoolel ilmamered
said Su lauludest värvi täis.
Neist igale lainele juurde
üks kuma, üks varjund jäi.

Ja kaldad ja kaldapealsed
said Su lausutud öitsemist täis.
Ka kõige vähemale
üks killuke su armastust jäi...
Kas mäletad, kui kohtusime Sinuga 38 aastat tagasi Helme koolis? Üsna varsti alustasime tööd sama klassi õpilastega – Sina kasvatajana, mina klasisjuhatajana.

Tookordsed meie lapsed, kes lõpetasid 1979. aastal, on tänaseni kokkuhoidvad, üksteise eluga kursis, meenutavad oma õpinguid meie koolis kuldse ajana. Alles augustis kohtusime taas omavahel armsaks saanud klassiruumis Helmes. Praegu tundub uskumatu, et Sinu jaoks oli see viimane kohtumine. Täna Sind enda ja meie kasvandike nimel nende päevade eest tollal!

Kas mäletad kauneid suvepäevi, päikeseloojanguid ja koidutunde lõketule ääres? Oli ju meie perel koos Sinuga palju autoreise mööda Läti- ja Leedumaad, jõudsime käia Kiievis, Mihhailovskojes, Peterburis, Moskvast, Karpaatides.

Tumenev taevast, lainete lakkamatu kohin, loojanguhetk üle mere ja järjest kitsenev maariba, mis lahutas Musta merd Kaspiast. Need on tänaseni kustumatu mälestusena minu meeltes.

Siis vahetasid Sa töökohta, kuid side meie vahele jäi. Kohtudes vestlesime alati nii, nagu oleksime äsja lahku läinud. Mõistsime teineteist poolelt sõnalt. Jagasime oma muresid ja rõõme. Sa olid alati ustav sõber, kes oskas nõu anda ja julgustada.

Kui murepilvi hõljus meie majas,
siis olid tuul, mis laiali nad ajas.

Täna Sind usalduse ja tähelepanu eest! Tänu ühinevad ka minu tütre, sest suhtusid nendesse hoolivalt nagu vanem armastav õde.

Aeg tahtis nii, et hakkasime taas meie koolis koos töötama. Sinu optimism, tahtejõud, energia, lõpmatu tegutsemistahe ja empaatiavõime oli endine ja kõiki innustav. Järgnesid jälle ekskursioonid kaunitesse paikadesse, isamaalised üritused, kirjanduslike ja kultuurilooliste väärtuste tutvustamine.

Ääretult ülev ja südant soojendav hetk oli siis, kui seisime oma õpilastega Tallinnas Pika Hermannini tornis sinimustvalge lipu all, ühendasime käed, vaatasime merele ja lausuisime: „Ilus oled, isamaa!”

Kogu see tehtu on osa Sinu suremusest. Raskest haigusest teada saamine vapustas meid kõiki. Sa olid vapper võitleja kuni viimse piirini.

Kuid meie palved tõelisust ei murra,
oleme jõuetud ta tahte ees.

5. jaanuaril 2012. aastal saabus suur vaikus. Kõik jäi pooleli. Kas tõesti valus hüvastijätt? Uskumatul!

Taevasse, tuulisse, tähiste, pilvisse laske mind
minna ära! Aeg ruttas üle Su enese.

Olgu koit Sul küünlatuleks
õhtulambiks ehajoon...
Inglid valvavad Su üle,
Jeesus võtab oma sülle,
kannab kodumaale Sind.

Armastusega
Laine

Ma ootan sind ka siis, kui sa ei tule ...

Mall! Ma olen juba unustanud, millal see oli, kui hakkasime ühistest tööasjadest rääkima ja kujunes sõprus, mis kestis aastaid. Tegelesime ju mõlemad giidinduse ja kodu-uurimisega. Sa olid seltsiv ja suhtlemisaldis alati. Ühised mõtted ja arusaamad lähendasid.

Meenuvad ühised käimised vabariiklikel giidikonkurssidel, kodu-uurimiskonverentsid, igaaastased giidide ja kodu-uurijate ekspeditsioonid. On hea kui sellist käimistel on soe küünarnukitunne ja inimene, kellega on mõtteid jagada.

Olime sõbrannad, tegelikult vanuselt olin Sulle ema eest. Sulle aga vanus ei lugenud. Olid lahke ja sõbralik, Sinuga oli lihtsalt hea ja kodune rääkida. Ootasime mõlemad, et saaks ühiselt kuskile minna.

Lähendasid ka ühised mõtted projektide koostamisel, et kutsuda külla Eesti Kontsert või kirjanik õpilastega kohtuma.

Meie ühised reisirid, Sinu fotod minu albumis jäävad alati meenutama, kui hea ja abivalmis reisikaaslane Sa olid. Lihtne oli Sinuga koos olla. Jään seda igatsema.

Rohkem kui ühised üritused sidus meid ühine arusaam paljudest eluprobleemidest. Käimistest jäi väheseks, et oma mured ja rõõmud jagada. Siis aitasid igapäevased telefonikõned. Oli hea Sinu häält kuulda. Raskeid, aga ka rõõmsaid momente oli vaja kellegagi jagada.

Juba nädalapäevad tahan võtta telefoni, et Sulle helistada. Minuni lihtsalt ei ole veel jõudnud teadmine, et nagu töös, oli Sul ka viimse lahkumisega kiire.

Haigena ütlesid mitmel korral, et tahad eluga edasi minna. See oli Sinu kindel tahtejõud, mis oli nii iseloomulik Sulle ka Sinu töös. Aga siin ei aidanud enam tahtejõud, miski oli Sinust tugevam. Mul on nii kahju. Ma leinan sügavalt Sinu kaotust.

Kõik mälestused hinge jäävad
ja sealt nad iialgi ei kao...

Sinu Endla

Mall, Sa olid kolleeg, kellele läksid korda ka endiste kolleegide saavutused, kordaminekud, kuigi me ei töötanud koos ühes asutuses. Sa alati helistasid ja õnnitlesid, tunnustasid. Tihti olidki Sina ainuke, kellele läksid korda minu tegemised – ei unustanud Sa kordagi nimepäevi, sünnipäevi, koolilõpetamisi.

Sinule mõeldes meenub alati Sinu rõõmus meel, hea sõna ja head ideed. Sinuga oli alati hea arutada, analüüsida tehtud tegusid ja algatada uusi. Sa olid alati kursis minu tegemistega ja jälgisid hoolega ning kui ma nõu vajasin, aitasid rõõmuga.

Sa olid natuke kurb, et ei olnud jõudnud külla uude noortekeskusesse, aga tundsid rõõmu, et asi sai tehtud.

Täna Sind, et olid minu kõrval ja rõõmustasid koos minuga.

Merike

Jää hüvasti, Mall! 16.05.1955–05.01.2012

Oma eluteel kohtume väga erinevate inimestega ja meile saab osaks ka väga erinevaid olukordi. Olukordi, mil saame olla rõõmsad ja rõõmutud, õnnelikud ja õnnetud. On päevi, kus saame osa leidmisrõõmest, ja päevi, mil kogeme kaotusvalu. Niisugune ongi elu.

Inimesed, sündmused, paik, kus elame, määravad oluliselt meie elu. Ühe väikese koha teevad suureks inimesed, kes seal elavad. Meie kodukoht – Helme kihelkond – on olnud põline rikas üle aegade edumeelsete inimeste poolest. Tihti ei oska me hinnata seda, mis meil käes on, vaid peame kalliks seda, mille oleme kaotanud.

Oleme kaotanud inimese, kes alati oli olemas, kel jätkus aega, huvi, tahtet, otsimis- ja leidmisrõõmu. Kiirel sammul, naeratus näol sai elatud lühike elu.

Tagasi vaadates võime olla rõõmsad, et olime oma eluteel kohanud nii helget inimest, kes suutis meie ellu tuua nii palju valgust ja soojust!

Aitäh Sulle, Väike Mall!

Ilmar

Mõeldes Mall Lepikule, pean tähtsaimaks seda, et ta oli loomult AND-JA. Neid inimesi on vähe, kes tunnevad rõõmu sellest, kui saavad midagi luua või kedagi aidata, nõudmata selle eest tähelepanu ja tunnustust.

Mall tegi seda kõike loomupärase tagasihoidlikkusega, aga samas sihipärase järjekindlusega. Ta ei olnud linnavalitsusega töölepingulistes suhetes, kuid tema panus Tõrva ja ümbruskonna tegemistesse oli oluline. Tema mõtted ja ideed olid alati arvestamist väärt, sest nendes oli sisu.

Omaette peatüki Malle elust moodustab tegevus noortega. Ta oli noortehunduse ELO sünni juures. Ta juhendas rühma kuni Patküla kooli sulgemiseni. Mall juhendas noorgiide ja noori kodu-uurijaid. Paljud Malle juhendatavad on vabariigi tasemel tunnustatud.

Tänu Mallele oli paljudel kultuuriüritustel just ainult Helme sanatoorse internaatkooli lapsed. Tihti oli Mall mitmete Kultuurkapitali ja Mari Kulli nimelise kultuuripreemia laureaatide iseloomustuste koostaja. Tuntumad nendest on Ilmar Kõverik, Maie Kala, Aado Kaasik ja paljud teised.

Ta on koostanud mitmeid brošüüre. Üks värvikamaid raamatuid „Helme kalmistu“ on tal valminud koostöös nüüd samuti manalamehe Hans Salmiga. Kolmanda trüki sissejuhatuses tänavad nad kauaaegset Helme koguduse õpetajat, praost Valter Vaasat selle eest, et toetus võib-olla kõige pühamaale raamatule oli temalt olemas. Nüüd lisandub ka peatükk praost Valter Vaasast endast. Loodan, et nüüd, kus vajame juba neljandat trükki, lisandub üks peatükk ka Sinust, Mall.

Tänutundega
Agu

Kas Sina, Mall, mäletad, millal üldse Sinuga tihedalt suhtlema hakkasime? Vist oli see 15 aastat tagasi, kui Sinu juhtimisel ilmunud Tõrva Teataja lõpetas ilmumise ja ilmalalgust nägi omavalitsuste ühiselt Helme-Tõrva Elu. Ja Sinust sai usin, kohusetundlik kaastöö tegija.

Sinu peale võis alati loota, Sinu peale võis kindel olla. Sinu puhul piisas kõige lihtsamast ja siiramast sõnast, aga samas kõige kõvemast valuutast – aitäh!

Kohtusime Sinuga tihti linna eri paigus. Ikka küsisid, tundsid huvi, lohusid ja julgustasid, kordasid alatasa: õpetaja peab kõike jõudma, suutma ja oskama ... Ja läksid jälle oma kiirel sammul naeruiselt edasi.

Sinuga koos õnnestus mul käia ainult kahel reisil. Sa muretsesid ja hoolitsesid kõige ja kõigi eest. Olid hea reisikaaslane.

Enam ei kohtu me hommikuti Tõrva risteedel, kus Sina läksid ühte kooli ja mina teise. Enam ei tule Sinult ühtegi e-kirja. Enam ei ilmu Helme-Tõrva Elu rubriiki “Uudiseid siit ja sealt” ... Jääb vaid ilus mälestus.

Lugupidamisega
Talvi

Elu on
nagu tuledes rong,
mis kulgeb pikas ja pimedas öös.
Inimesi tuleb peale,
läheb maha ...
ja siis mingil ajal
ainult maha.

/Tiit Leito/

Sellele rongile mahtus palju: aastatega aina uued ja uued – teetsijad, tööetsijad, mõttekaaslased, sõbrad, kolleegid, õppurid. Suur armastus ja lapsed – omad ja võõrad.

Seal sai kokku maailm – alati huvitav, õpetlik, analüüsiv, arutlev, kindlate suundadega ning huvitavate kauguspunktidega.

Sellel rongil jagati tolerantsust, abi, õpetust ja äärmist hoolivust kõigele, kõigile – olevasse ja elavasse.

See rong liikus aina täiskäigul – olemise olekutes, siiruses, säras ja usus, kirejõus ja lõputuse neelus, et olla olnus, olevas ja tulemises ... viimasesse Jaama.

Rong on peatunud – igaveseks.

Tuled on kustunud – mälestusteks.

Olin sellel rongil 25 aastat. Tuleb minna ...

Maie

Aasta kui elu

Tühi koht on lauludes,
tühi koht on naerudes,
tühi koht on südames,
tühi koht on ilma sees.

Mall Lepik (Saarts) asus Patküla kooli pionierijuhina tööle 1980. aastal. Omavahelises vestluses ütles Helme SIKI direktor Ants Valguta Malle kohta, et tore töökas noor inimene, aga ole ootamatusteks valmis. Ja peagi seisid Mall naeratades direktori kabineti uksele sõnadega: „Mul väike mure.“

Muredeks olid aga mõtted, kuidas õpilaste tunniväline tegevus muuta sisukamaks, huvitavamaks, haaravamaks, kaasakiskumaks.

Kohe esimesel tööaastal tuli ta oma pionieridega Eesti Raadio viktoriinivõistlusele „Tea ja tunne“ 7. kohale vabariigis. Järgmistel aastatel olid tulemused veelgi paremad. Esimese tööaasta lõpus korraldas ta aga suurepärase laevareisi Võrtsjärvel kogu kooliperele.

Juhtides pionieriorganisatsiooni, suutis Mall jääda sõltumatuks pealesunnitud tõekspidamistest ja suunas oma energia noorte silmaringi avardamisele, suunates neid kõikvõimalikele arendavatele tegevustele.

Eesti raadio viktoriinides olid tema ettevalmistatud lapsed ikka esimese hulgas. Eesti televisiooni saadetes „Kooli TV võistlus“ jõudsid nad auhinnaalastele kohtadele. Selliseid tulemusi saavutati põhjaliku ettevalmistusega. Valgamaa pionieride kokkutulekul oli Malle rühm ikka esimeste hulgas.

1989. aastal, seoses suurte muudatustega ühiskonnas, asus Mall ELO etteotsa, jätkates juba tuttavat tööd lastega lastejuhina ametikohal. Patküla ELO klubi osales pidevalt kokkutulekul, suurlaagrites, talilaagrites ja muudel ELO üritustel.

Võistluse korraldajate tavaliseks, et Malle hoolealused olid esimeste hulgas. Klubiga korraldas Mall oõmatku Vesikjärvele, Tantsumäele ja öölaagereid koos teiste koolide ELO rühmadega.

Järjepidevalt õhutas Mall õpilasi osalema kõikvõimalikes viktoriinides küll tuletõrjealastes, loodusteemalistes, kodukanti ja selle ajalugu käsitlevates, aga ka teiste maakondade ajalehtede välja kuulutatud võistlustes.

Ta osales lastega tuletõrje-sportivõistlustel ja politseiprefektuuri korraldatud võistlustel, olles ka seal ikka kas võitja või esimeste hulgas. Kui püüti talle kiitust jagada, tavatses ta vastata: „Aga mina ei teinud ju midagi – lapsed tegid.“

Õpilastest hoolis ta väga ja leidis alati võimaluse tänada ja kiita neid tublide saavutuste eest. Nii osalesid lapsed preemiana hea töö eest korduvalt Ookeani ja Arteki laagrites, käisid reisidel Pariisis, Rootsis, Norras, Soomes, Tšehhis, Ungaris, Hollandis, Peterburis ja mujal.

Õpilastele korraldatud preemia- ja õppekursioonidega sai kaetud enamik Eestimaast. Marsruutidesse olid põimitud muuseumid, looduskaitsealad, matkarajad, teatrikülastused, jõulumaad Halingal, Sangastes, Rocca al Mares ja mujal.

Raha nende läbiviimiseks saadi projektidega Valgamaa fondilt, Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupilt, Eesti tervisekasvatuse keskusest, KIKilt. Neid ettevõtmisi toetasid tänu Malle tegevusele ka AS Tettara, Tõrva linnavalitsus, Helme, Põdrala ja Hummulu vallavalitsus.

Kodu-uurimine ja noorgiide juhendamine oli Malle tegevuses väga olulisel kohal. Tema juhendatud õpilased esinesid igal aastal maakondlikel konverentsidel ja enamik neist suunati vabariiklikule konverentsile. 1989. aastal esines Tatjana Kravtsova kodu-uurimistööga „Kultuurilooline Helme Kalmistu“.

Mall oli alati kohal, kus abi vajati. Tema korraldas ELO lastega vanurite hooldamist Tõrvas. Kutsus valmistama mänguasju Nikaragua lastele ja kuduma kindaid lastekodu lastele. Õhutas lapsi osalema Sten Roosi muinasjutuvõistluses, mille korraldasid Steni vanemad oma poja mälestuseks.

Kolleegide korraldatavate ürituste läbiviimisel oli Mall projektide kirjutaja, et sündmuse läbiviimiseks raha saada. Varustas pidevalt kooli ajalehte Patlane värske uudistega ELO tegevusest ja õpilaste saavutustest.

Hõimupäevade läbiviimisel korraldas Mall alati kohtumise mõne hõimurahvaga ka Patküla koolis.

Kui Patküla kooli sulgemine oli otsustatud, tuli Mall jälle kord direktori kabineti uksele: „Mul väike mõte.“ Tema mõte oli avada Patküla kooli hoonet uue osa baasil Tõrva avatud noortekeskus. Mõtte selle mõttega koos linna nape juurde, kes leidis idee asjaliku olevat.

30. mail 2001 tegi linnavolikogu otsuse noortekeskuse rajamise kohta Patküla põhikooli hoonet uude ossa pärast Patküla põhikooli ühendamist Tõrva gümnaasiumiga. Projekti juhiks määrati Mall Lepik.

Mall jääb meie mälestustesse, seniks kuni meid on mäletamas, toreda, elurõõmsa inimesena, kolleegina, Patküla kooli raudvarana, kes suure osa oma elust andis laste õpetamisele just selles koolis. Tema iga aasta oli mahukam kui paljudel meist kogu elu.

Katkes laul – jäi pooleli,
kustus naer – jäi pooleli,
armastus – jäi pooleli,
elutee jäi pooleli.

Aado

Pidulikus osaduses lõunanaabritega

Nädal enne jõule toimus pidulik sündmus Lätis Ergeme koguduses. Ergeme kogudusemajas olid tehtud põhjalikud renoveerimis- ja ümberehitustööd. Oli rajatud uus altar ja kantsel, mida 17. detsembril pühitseti.

Teatavasti on Ergeme kihelkond Helme kihelkonna vahetu lõunanaaber. Kahe kihelkonna keskpunkti vahe on napilt 30 kilomeetrit. Meie kihelkondadel on ühine ajalugu, mille tagajärjel on mõlemate kirikud varemtes ja mõlema pool asuvad ka linnusevaremed.

Kaks kogudust on omavahel suhelnud viimase seitsme aasta jooksul, aegajalt teineteist külastades ning tervitusi saates. Suhtlemist piirab paraku keeleprobleem.

Kuigi tsaariajal oli tegemist ühise Liivimaa kubermanguga ning eestlasi ja lätlasi elas mõlemal pool praegust riigipiiri, on tänaseks vastastikune keeleoskus hääbunud. Ka rahvusvaheliste keelte tundmine on siinsetel äärealadel väheldane. Sellest hoolimata armastame me aeg-ajalt tähele panna teineteise elu ja käekäiku ning jagada osadust mõnel kokkusaamisel.

Mõlemal kogudusel puudub regulaarseks jumalateenistustlikuks eluks torniga kirik. Ergeme koguduse jumalateenistused toimuvad kogudusemajas, millel on läti keelne nimetus „Dzirnupes“. Maja on poole väiksem kui Helme koguduse praegune kirik. Mõni aasta tagasi oli Ergeme kogudusemajas väga lihtne jumalateenistuste ruum väga lihtsa altariga.

Ergeme koguduses on lühikese aja jooksul vahetunud mitu vaimulikku. Meie suhtluse alguses teenis siin Magnus Olsson, tema järel hooldas kogudust Guntis Kalme. Ühtaegu õppis usu-

Girts Kalniņš (vasakult), Jānis Vanags, Arnis Bušs Arvo Lasting

teadust kohalik mees – Karkis elav Girts Kalniņš.

Ergeme ja Karki koguduste teenimine on ühendatud sama vaimuliku alla nagu Helme ja Taagepera koguduste teenimine. Girts Kalniņš oli päris värskest kunagise kiriku asukohale valmis ehitatud Karki uue kiriku. Praegu teenib ta kolmandaks ka Valka kogudust.

Ehitusmehena võttis Girts Kalniņš käsile ka Ergeme kogudusemaja. Kõige põhjalikumalt on tehtud sisetööd. Selle tulemusena on valminud pidulik, valge jumalateenistuste ruum uue sisutusega. Sisustusest on osa ostetud uue ja osa

saadud kasutatuna ja annetuseks, mida on renoveeritud. Tulemus on kaunis ja särav.

17. detsembril oli väike kirikuruum rahvast tulvil – hinnanguliselt 100 inimest. Kirikuliste ealine ja sooline koosseis oli väga mitmekesine. Läti keelsele jumalateenistusele püüdsime kaasa aidata laululehtede põhjal, kust kõik kirikulised aktiivselt kaasa laulsid ja lugesid.

Teenisid siis hiljuti vaimulikuks pühitsetud Girts Kalniņš, Valmiera praost Arnis Bušs ning altari ja kantsli pühitsete peapiiskop Jānis Vanags. Kahe tunni jooksul oli meeldiv jagada usu- ja armastuse osadust.

Kuna Girts Kalniņš valdab võõrkeelena vene keelt, püüdsin lühikese tervitusegi lausuda vene keeles. Kuna aga luterlikel eestlastel pole kiriku sõnavara vene keeles õpitud, siis sai üksikuid termineid öeldud läti keeleski.

Kuid lahkes seltskonnas polnudki vaja pikki kõnesid seada. Sooje käepigistusi, kinnitavaid pilke saime üksteisega vahetada igati arusaadavalt. Kui mõni meie omadest jäigi tagasihoidlikuks kirikukohvile ligi astuma, siis ilma keelt oskamata astusid kohalikud perenaised meist igauhe ligi kringlitüki ja kohvitassiga.

Kui suurem hulk rahvast oli lahkunud, kutsuti meid veel jagama aedosaadusi osadust koos kohalike sõprade ning Läti kiriku kõrgete esindajatega. Nii möödus kaunis laupäev igati soojas osaduskonnas.

Ergeme kogudus, Valmiera praostkond ja Läti Evangeelne Luterlik Kirik saatsid oma tervitusi ja õnnistussoove Helme kihelkonnale ja kogu Eestimaa kirikutele.

Arvo Lasting

Suusaradadel hakkab müttama Prantsusmaalt saadud traktor

Tõrva spordiselts soetas SA Eesti Terviserajad ja Tõrva linnavalitsuse toel lumetraktori, mis võimaldab piirkonna suusahuvilistele pakkuda kvaliteetsemad võimalusi talvisel sportimisel.

Lumetraktor Leitner LH 360 puhul on tegemist ligi kaksikümne aastat vana masinaga, millel aga seljataga kõigest 1000 töötundi. Tegemist oli algselt Leitneri tehase demotraktoriga, mis hilisemalt leidis kasutust Sauveur Camprieu nimelises väikekütas Prantsusmaal, kus ta lumepuudusel viimased kümme aastat jõude seisis.

Tõrva spordiseltsi juhatuse liige

Maido Ruusmann selgitas, et eelmise kahe aasta lumerohkel talvel jädi piirkonna suusaradade rajamisel ja hooldamisel vajaliku tehnika puudumisel veidi jänni. Seltsi käsutuses on küll 2010. aastal Valgamaa partnerluskogu abil soetatud väiketraktor, kuid selle vähene jõudlus takistas radade nõuetekohast korrashoidmist.

«Prantsusmaalt toodud lumetraktor on üks väheseid rajamasinaid Valgamaal, mistõttu on Tõrva mehed valmis appi tulema ka teistes maakonna kantides elavatele suusasõpradele.» lissas Ruusmann.

Traktori maksumuseks kujunes ligikaudu 21 000 eurot.

Ritsu spordibaasi tegemisi möödunud aastal

Lumerohke 2011. aasta algas suusatamise seeriavõistlustega. Kuna osalejaid oli vähe, jäi välja andmata ka peauhind – suusakomplekt. Loodame sel aastal arvukamat osavõttu, et ka peauhinna saaks välja loosida.

Päris arvukalt oli osalejaid korvpalli viskevõistluses ja lauatenises.

Hästi kordalainuks võib lugeda vastlapäeva tähistamist Ritsu lasteaiakoolis. Kõik kohalolijad läbisid suusaringi ja said Burani järelhaagises sõita. Ka krossijooksus osalesid kõik Ritsu kooli õpilased.

Traditsioonilisel valla jalgrattasõidul oli osalejaid parasjagu. Peauhind – mägikrossi jalgratas – läks seekord Hummul valda Liina Pässale.

Suurim üllatus oli maakonna matkapäeva tähistamine. Aitäh Ritsu rahvale, kes te olite selle rohkem kui saja inimese seas, kes võtsid ette rännaku marsruudil Ritsu–Helme–Ritsu.

Maakonna suvemängudest võtsime osa kümnel spordialal. Paremini läks mälumänguritel – 2. koht, rammumees – 3. koht, vallajuhtidel – 3. koht, ja kergejõustiklastel – 4. koht. Üldkokkuvõttes saavutasime omas alagrupis vaid mõnepunktilise kaotusega Valga linna-le 3. koha.

Suurejooneliselt tähistati lõppenud aastal valla 20. aastapäeva. See algas Helme ja Ritsu vahelise kergliiklustee avamise ja rahvamatkaga peopaika Helmesse. Muude etteastete vahele mahtus ka spordiüritusi, nagu laste lõkkejooks, kotisjooks, buššipall ja vallapäevade tõmbenumber – mudamaadlus.

Eduka ja mitmekordse hea esinemise eest maakondlikel ja vabariiklikel võistlustel pälvisid vallavalitsuse autasud – tänukirja ja mälestuseseme – Elmar Uprus, Marje Vahtra, Kerttu Vatter, Andrus Lepikov, Anneli Pruus, Tarvo Solom, Jaan Sumberg, Janek Sumberg, Aare Öispuu, Tauno Mõts, Timo Mõts, Harri Mägi ja Arvo Kargu.

Suviste ettevõtmiste hulka mahtu-

sid veel valla kergejõustikuvõistlused ja Ritsu spordipäev.

Sügisel jooksime jällegi Ritsu kooli õpilastega krossi ja võistlesime takistusrival.

Mõneti on mõjutanud võimla külastavust edukate sportlaste mujale edasi õppima ja tööle asumine. Noorema põlvkonna pealetulek võtab aga veel aega.

Siiski vaatame uude aastasse optimismiga, eriti kui edukalt on alustanud

aeroobikagrupp Signe Veskinõmme juhendamisel.

Kui sul on vanust 15 või rohkem, on sul võimalus treenida jooksurajal ja kasvatada rammu jõusaalis.

Lähema aja üritustest on plaanis võistlused lauatenises, sisekergejõustikus ja loomulikult suusatamises.

Edukat spordiaastat!

Jaak Raidve

Ritsu spordibaasi juhataja

Võimla töötab kõigil tööpäevadel alates kella 15st alljärgnevalt:

Esmaspäev	15-18	lapsed, noored (sportmängud)
	18-20	Skan-Holz ja rahvatants
	20-22	rahvatants
Teisipäev	15-16.30	lapsed ja noored (sportmängud)
	16.30-18	võrkpall
	18-19.30	saalihoki
Kolmapäev	15-18	lapsed ja noored (sportmängud)
	18-19	aeroobika
Neljapäev	15-16.30	lapsed ja noored (sportmängud)
	16.30-18	võrkpall
	18-20	Skan-Holz
	18-20	rahvatants
	20-22	rahvatants
Reede	15-16.30	lapsed ja noored
	16.30-18	kõik soovijad

Helme-Tõrva Elu
tervitab uut ilmakodanikku

HELI-MARIE VIIRMÄE
30.11.2011

21. veebruaril kell 16
TÕRVA LINNA VASTLAPÄEV

Vanamõisa tänava lõpus

24. veebruaril kell 11
EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVA TÄHISTAMINE

Tõrva gümnaasiumi juures

OÜ PURTSI GRUPP

müüb

LÕHUTUD KÜTTEPUID KOOS KOHALETOOMISEGA.

Info telefonil 5383 7099

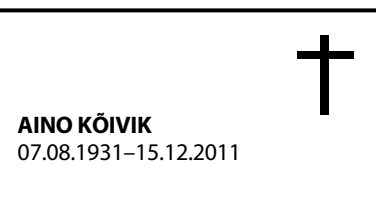
PEREJUUKSUR

Tõrva kesklinnas Tartu tn 4. Avatud E–R 9–17, L 10–14

Kokkuleppel oleme avatud ka hiljem.

Marylin 5362 7401, Kairi 5373 5901

LEIA ENDA JAOKS AEGA JA TULE KÜLASTA MEID JUBA TÄNA

AINO KÕIVIK
07.08.1931–15.12.2011

MALL LEPIK
16.05.1955–05.01.2012

OLEG KIRILLOV
31.08.1937–29.12.2011

ENDEL PUKITS
13.08.1927–12.01.2012

Helme-Tõrva Elu

Väljaandjad: Tõrva linnavalitsus tel 766 5310, faks 766 1731,
Helme vallavalitsus tel 766 8452, faks 763 3332.

Toimetaja:
Talvi Must, tel 763 2504,
e-post talvi.must@gmail.com

Tehniline teostus ja küljendus
AS Ühinenud Ajalehed Valgas,
trükk AS TRÜKIS Jõhvis.